

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudců JUDr. Barbary Pořízkové, Mgr. Daniely Zemanové, JUDr. Michala Mazance a JUDr. Lenky Kaniové v právní věci žalobce: **R. S.**, zastoupený Mgr. Bohdanou Novákovou, advokátkou se sídlem Pod Terebkou 12, Praha 4, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra, odbor azylové a migrační politiky**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 27. 3. 2008, č. j. OAM-232/LE-BE03-BE07-2008, ve věci mezinárodní ochrany, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 22. 8. 2008, č. j. 48 Az 70/2008 – 37,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á**.
- II.** Žádný z účastníků **n e m á p r á v o** na náhradu nákladů řízení.
- III.** Ustanovené zástupkyni stěžovatele Mgr. Bohdaně Novákové, advokátce se sídlem Pod Terebkou 12, Praha 4, **s e p ř i z n á v á** odměna za zastupování ve výši ve výši **5712 Kč**. Tato částka jí bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížností napadl v záhlaví označený pravomocný rozsudek Krajského soudu v Praze (dále jen „krajský soud“), kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra, odboru azylové a migrační politiky (dále jen „správní orgán“), ze dne 27. 3. 2008, č. j. OAM-232/LE-BE03-BE07-2008; tímto rozhodnutím bylo řízení o jeho žádosti o udělení mezinárodní ochrany zastaveno podle § 25 písm. i) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu),

ve znění pozdějších předpisů, neboť podaná žádost byla vyhodnocena jako nepřijatelná s tím, že ji stěžovatel podal opakovaně, aniž by uvedl nové skutečnosti nebo zjištění, které nebyly bez jeho vlastního zavinění předmětem zkoumání důvodů pro udělení mezinárodní ochrany v předchozím pravomocně ukončeném řízení ve věci mezinárodní ochrany [§ 10a písm. e) zákona o azylu].

Napadeným rozsudkem krajský soud přezkoumal výše citované rozhodnutí správního orgánu a stěžovatelem podanou žalobu jako nedůvodnou zamítl podle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).

K namítanému nesprávnému posouzení žádosti stěžovatele jako nepřijatelné (a následnému zastavení řízení o udělení mezinárodní ochrany) přitom krajský soud konstatoval, že nemůže obstát. Za situace, kdy stěžovatel v nynějším řízení před žalovaným správním orgánem uvedl jako důvod pro udělení mezinárodní ochrany změnu své sexuální orientace a to, že žije od roku 2006 s přítelkyní, pak jde dle krajského soudu dílem o důvody, které uvedl již v původním řízení (tvrzená homosexualita), a dílem o důvody, které již existovaly v průběhu předchozího řízení a které tedy již v tehdejšímu řízení mohl uvést (navázání vztahu s přítelkyní). Závěr žalovaného správního orgánu o nepřijatelnosti žádosti proto považoval za zcela v souladu se zákonem o azylu a podotkl, že je pochybné, zda v případě stěžovatele vůbec existovaly reálné důvody pro podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany, když v současné době preferuje většinovou, tedy heterosexuální orientaci, která nezakládá žádný důvod pronásledování či diskriminace v žádné zemi, tedy ani v zemi stěžovatelova původu.

K námitce, podle které měla být stěžovateli poskytnuta alespoň doplňková ochrana podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu, krajský soud uvedl, že zmíněné zákonné ustanovení nelze vykládat tak, že vycestování stěžovatele do země jeho původu by bylo v rozporu s mezinárodněprávními závazky České republiky, neboť by tím bylo porušeno jeho právo na rodinný život. Stěžovatel má jistě právo na rodinný život, nicméně toto právo může realizovat jiným způsobem, např. úpravou svého pobytu v České republice podle příslušných ustanovení zákona o pobytu cizinců (č. 326/1999 Sb.). Výkon tohoto práva nelze podle názoru krajského soudu uskutečňovat prostřednictvím zákona o azylu a postupem žalovaného proto nebylo právo stěžovatele na rodinný život nikterak dotčeno, neboť ho může i nadále vykonávat, byť podle jiného zákona než zákona o azylu.

V kasační stížnosti napadl stěžovatel uvedený rozsudek krajského soudu z důvodu nezákonnosti [§ 103 odst. 1 s. ř. s.] s tím, že v jeho případě správní orgán chybně posoudil novou žádost o mezinárodní ochranu jako nepřijatelnou, a to proto, že stěžovatel uvedl nové důvody, které v předchozím řízení neuváděl. Tímto novým důvodem je skutečnost, že v České republice žije rodinným životem se svou přítelkyní od roku 2006, kdežto první azylovou žádost podal již v roce 2005. Tuto skutečnost tedy správnímu orgánu v prvním azylovém řízení uvést nemohl. Správní orgán i krajský soud však – kromě nezvyklého závěru, že stěžovatel již není homosexuálně orientován (zřejmě lze tuto orientaci jen tak ztratit) – žádné další posouzení ve vztahu k existenci jeho rodinného života a odůvodněnosti tvrzených obav z pronásledování neuvedly. Současně stěžovatel vyjádřil přesvědčení ohledně nezákonnosti, resp. protiústavnosti vyloučení odkladného účinku

žaloby proti rozhodnutí správního orgánu o nepřipustnosti žádosti o mezinárodní ochranu; spadá do rozporu s čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod – nemožnost účastníka účastnit se jednání a vyjádřit se k důkazům, a proto požádal, aby Nejvyšší správní soud tuto skutečnost posoudil, případně věc předložil Ústavnímu soudu.

Závěrem stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Správní orgán ve vyjádření ke kasační stížnosti popřel její oprávněnost, neboť se domnívá, že jak jeho správní rozhodnutí, tak i rozsudek krajského soudu byly vydány v souladu s právními předpisy. Odkázal přitom na správní spis s tím, že nehodnotil faktickou sexuální orientaci stěžovatele a plně vycházel z jím sdělených tvrzení. Dále uvedl, že pokud v minulém řízení stěžovatel tvrdil, že je homosexuál a v nynějším oznamuje, že žije s přítelkyní ve společné domácnosti a chce s ní být na území České republiky, vypovídá to velmi podstatně o věrohodnosti jeho výpovědí. Navíc dle správního orgánu nemá tento důvod nic společného s důvody relevantními z pohledu zákona o azylu. Závěrem správní orgán uvedl, že podaná kasační stížnost nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, což podpořil odkazy na judikaturu Nejvyššího správního soudu vztahující se jednak k otázce legalizace pobytu prostřednictvím řízení o udělení mezinárodní ochrany (rozsudek ze dne 22. 1. 2004, sp. zn. 5 Azs 37/2003) a jednak k otázce věrohodnosti výpovědi žadatele o mezinárodní ochranu (rozsudek ze dne 8. 1. 2004, sp. zn. 2 Azs 60/2003). Navrhl proto odmítnutí kasační stížnosti pro nepřijatelnost, případně její zamítnutí pro nedůvodnost.

Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost je podána včas, jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná, a stěžovatel je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Poté, vzhledem k tomu, že se v dané věci jedná o kasační stížnost ve věci mezinárodní ochrany, se Nejvyšší správní soud ve smyslu ustanovení § 104a s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná.

Pro vlastní vymezení institutu nepřijatelnosti a jeho dopadů do soudního řízení správního Nejvyšší správní soud odkazuje na své usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikované pod č. 933/2006 Sb. NSS, www.nssoud.cz, v němž vyložil neurčitý právní pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele“. Znaky tohoto pojmu jsou naplněny v případě „rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu“. Podle citovaného rozhodnutí je tedy kasační stížnost ve věcech mezinárodní ochrany přípustná v následujících typových případech:

1. Kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu.
2. Kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně. Rozdílnost v judikatuře přitom může vyvstat na úrovni krajských soudů i v rámci Nejvyššího správního soudu.
3. Kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikatorní odklon, tj. Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná,

že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně.

4. Další případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

Ve světle takto vymezených kritérií pak Nejvyšší správní soud konstatuje, že předložená kasační stížnost předestírá k rozhodnutí právní otázku nepřijatelnosti opakované (následně) žádosti o udělení mezinárodní ochrany a tato si zasluhuje pozornosti z důvodu uvedeného sub 1) kritérií přijatelnosti, neboť dosud nebyla řešena judikaturou Nejvyššího správního soudu (a pokud jde o judikáty avizované ve vyjádření žalovaného správního orgánu, je třeba poznamenat, že tyto se týkají principálně zcela jiných právních otázek).

Za dané situace Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu v mezích řádně uplatněných kasačních důvodů a v rozsahu kasační stížnosti podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. přezkoumal, přičemž dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Jak vyplývá ze správního spisu, jakož i z navazujícího spisu soudního, stěžovatel podal dne 28. 11. 2005 žádost o udělení azylu a k důvodům, pro které se rozhodl opustit Ukrajinu (v rámci pohovoru), uvedl, že měl problémy s rodinou, protože se dověděla, že je homosexuál. Jeho matka stále volala psychiatrům, vyhazovala ho z domu, kde se nedalo žít. Současně doplnil, že kvůli své sexuální orientaci měl problémy i s dalšími lidmi, kteří ho neustále slovně napadali. Obdobné problémy měl i v Polsku, kam dva roky jezdil, a proto se (v únoru 2003) rozhodl odjet do České republiky, kde po skončení platnosti víza (od března 2003) pobýval nelegálně. Na základě těchto skutečností mu rozhodnutím správního orgánu ze dne 9. 6. 2006, č. j. OAM-1031/LE-C09-C09-2005, nebyl azyl podle § 12, § 13 a § 14 zákona o azylu udělen a současně bylo konstatováno, že se na něho nevztahuje ani překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Žaloba stěžovatele proti tomuto rozhodnutí byla rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích, ze dne 29. 9. 2006, č. j. 54 Az 6/2006 - 23, zamítnuta a následné řízení o kasační stížnosti proti citovanému rozsudku bylo usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 5. 2007, č. j. 9 Azs 133/2007 - 47, zastaveno.

Lze tedy shrnout, že stěžovatel v řízení o udělení azylu, jakož i v následném řízení před krajským soudem, resp. Nejvyšším správním soudem, úspěšný nebyl. Z území České republiky však nevycestoval a zdržoval se zde neoprávněně. Dne 16. 3. 2008 byl proto policií zajištěn (za účelem správního vyhoštění) a umístěn do Zařízení pro zajištění cizinců Bělá – Jezová, kde učinil prohlášení o mezinárodní ochraně a následně dne 21. 3. 2008 podal žádost o udělení mezinárodní ochrany (dříve azylu). V této opakované žádosti uvedl, že se nechce vrátit domů, protože měl velké problémy jednak s rodiči a jednak s policií; na Ukrajině žil s přítelem a všechno ho vedlo k odjezdu z vlasti. Dále poznamenal, že v současné době (asi od roku 2006) žije s českou přítelkyní s tím, že její rodina ho přijala jako vlastního; konečně má rodinu, která ho chce, a stydí se za to, co vyváděl jako mladý. Totéž v podstatě potvrdil i ve vlastnoručně psaném prohlášení ze dne 21. 3. 2008, v jehož závěru pak poukázal na to, že se mu změnil život, když si zde našel kamarádku, jež se před dvěma lety stala jeho družkou, s níž chce zůstat.

Rozhodnutím ze dne 27. 3. 2008, č. j. OAM-232/LE-BE03-BE07-2008, správní orgán řízení o této žádosti zastavil s poukazem na § 25 písm. i) zákona o azylu, neboť tuto opakovanou žádost vyhodnotil jako nepřijatelnou. V odůvodnění citovaného rozhodnutí přitom uvedl, že stěžovatel v průběhu předchozího správního řízení hovořil o problémech na Ukrajině kvůli své homosexualitě, avšak výslovně popřel, že by měl potíže s policií, ačkoliv v současném řízení tvrdil, že potíže s policií měl. V tomto ohledu tedy správní orgán zdůraznil, že stěžovateli muselo být o jeho vlastních problémech s policií známo již v době podání předchozí žádosti o udělení azylu a dále že se problémy stěžovatele ve věci jim tvrzené homosexuality zabýval již v předchozím pravomocně ukončeném řízení. K tvrzení stěžovatele o tom, že zde má vztah s ženou, která se před dvěma lety stala jeho družkou, správní orgán uvedl, že rovněž tato skutečnost mu musela být známa již během jeho předchozího správního řízení.

Správní orgán tak v případě opakované žádosti stěžovatele o udělení mezinárodní ochrany shledal naplnění podmínek pro zastavení řízení s tím, že se jedná o žádost nepřijatelnou ve smyslu § 10a písm. e) zákona o azylu, dle kterého: *„Žádost o udělení mezinárodní ochrany je nepřijatelná, podal-li cizinec opakovaně žádost o udělení mezinárodní ochrany, aniž by uvedl nové skutečnosti nebo zjištění, které nebyly bez jeho vlastního zavinění předmětem zkoumání důvodů pro udělení mezinárodní ochrany v předchozím pravomocně ukončeném řízení ve věci mezinárodní ochrany.“* Výklad citovaného ustanovení a jeho aplikace ve vztahu ke konkrétním skutkovým okolnostem je přitom předmětem sporu projednávané věci.

V této souvislosti Nejvyšší správní soud předepisuje, že citované ustanovení bylo do zákona o azylu nově doplněno zákonem č. 379/2007 Sb. (s účinností od 21. 12. 2007), a to v souladu se směrnicí Rady 2005/85/ES ze dne 1. prosince 2005 o minimálních normách pro řízení v členských státech o přiznávání a odnímání postavení uprchlíka (dále jen „procedurální směrnice“); jedná se tedy o důsledek transpozice procedurální směrnice, kterou Česká republika provedla právě výše uvedeným zákonem s cílem postihnout případy opakovaných žádostí o udělení mezinárodní ochrany podávaných ze stejných důvodů jako žádosti předchozí. Čl. 25 odst. 2 procedurální směrnice totiž stanoví konkrétní případy, kdy členské státy mohou považovat žádost za nepřijatelnou s tím, že pod písmenem f) je stanoven případ, kdy žadatel po pravomocném rozhodnutí podal stejnou žádost.

Tato výchozí pozice pro posouzení žádosti jako nepřijatelné je pak dále rozvinuta v čl. 32 procedurální směrnice, který blíže řeší případy opakovaných (následných) žádostí o udělení mezinárodní ochrany v témže členském státě s tím, že tyto žádosti nejprve podléhají předběžnému posouzení. V jeho rámci je pak posuzováno, zda opakovaná žádost obsahuje nové skutečnosti či zjištění, které významně zvyšují pravděpodobnost uznání žadatele za uprchlíka podle směrnice Rady 2004/83/ES ze dne 29. dubna 2004 o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, a o obsahu poskytované ochrany (čl. 32 odst. 4). Pokud tomu tak je, mohou členské státy rozhodnout o dalším posuzování žádosti, a to za předpokladu, že dotčený žadatel nemohl v předchozím řízení bez vlastního

zavinění uvést tyto nové skutečnosti či zjištění, zejména při využití svého práva na účinný opravný prostředek (čl. 32 odst. 6).

Ustanovení § 10a písm. e) zákona o azylu je tedy jakousi transpoziční syntézou problematiky podání opakovaných žádostí o udělení mezinárodní ochrany tak, jak je upravena v procedurální směrnici. Z dikce citovaného ustanovení zákona o azylu lze přitom dovodit nutnost kumulativního splnění dvou podmínek pro to, aby bylo možné opakovanou žádost věcně projednat:

1. je nutno uvést nové skutečnosti nebo zjištění;
2. musí se přitom jednat o takové skutečnosti či zjištění, jež nebyly bez vlastního zavinění žadatele zkoumány v předchozím řízení.

Ad 1. Za nové skutečnosti nebo zjištění je pak ve smyslu procedurální směrnice nutno považovat nikoli jakékoli nové skutečnosti nebo zjištění, ale pouze takové, které by prima facie mohly mít dopad do hmotněprávního postavení žadatele. Ostatně v jiných případech by nové správní řízení pozbývalo jakéhokoli smyslu, protože jeho výsledek by byl předem daný a ve svém důsledku by takové správní řízení nekorespondovalo s požadavkem hospodárnosti vnímaným jakožto dosahování žádoucích výsledků s co nejmenšími možnými náklady.

Ad 2. Ve vztahu k druhé z uvedených podmínek je třeba vyjít z toho, že v rámci azylového řízení existují dvě základní povinnosti – břemeno tvrzení a břemeno důkazní. Jak již Nejvyšší správní soud vyslovil ve svém rozsudku ze dne 7. 12. 2005, č. j. 4 Azs 151/2005 - 86, (dostupný z <http://www.nssoud.cz>) „*zatímco důkazní břemeno může v některých případech nést i správní orgán, povinnost tvrzení leží vždy na žadateli o azyl. Představa, že by správní orgán sám zjišťoval pronásledování či potenciální obrožení žadatele o azyl v zemi jeho původu, je zcela nereálná. Jedině žadatel sám nejlépe ví, z jakých důvodů svou zemi původu opustil, zda byl pronásledován a z jakých důvodů. V průběhu řízení o udělení azylu musí žadatel uvést veškeré relevantní důvody, na základě kterých poté správní orgán jeho žádost posoudí.*“ Pro úplnost lze ještě odkázat na rozsudek ze dne 18. 12. 2003, č. j. 5 Azs 24/2003 - 42 (www.nssoud.cz), v němž bylo uvedeno, že: „*správní orgán není povinen hodnotit jiné skutečnosti než ty, které žadatel o azyl uvedl jako důvody, pro které o azyl žádá.*“ Proto pokud žadatel neuvedl všechny důvody své žádosti o udělení mezinárodní ochrany, jedná se o skutečnost přičitatelnou pouze jemu, a nelze akceptovat, že by toto neunesení břemena tvrzení mohl zhojit pomocí podání opakované žádosti o udělení mezinárodní ochrany.

Institut opakované žádosti o udělení mezinárodní ochrany neslouží k upřesňování či skutkovému doplňování předchozí žádosti. Jeho hlavním smyslem a účelem je postihnout případy, kdy se objeví takové závažné skutečnosti, které by mohly ovlivnit postavení žadatele a které nemohl uplatnit vlastní vinou během předchozího řízení. Zpravidla se přitom může jednat o takové skutečnosti, ke kterým došlo během času a jako takové lze připomenout zejména změnu situace v zemi původu nebo změnu poměrů ve vztahu k osobě žadatele, např. udělení azylu matce nezletilé žadatelky, jejíž žádost již byla pravomocně zamítnuta; k tomu srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 11. 2008, č. j. 9 Azs 14/2008 - 57, www.nssoud.cz, dle kterého: „*...byla-li by matka nezletilé stěžovatelky v dalším řízení před správním orgánem úspěšná, tj. bylo-li by shledáno, že je v zemi původu pronásledována, resp. byl-li by shledán její odůvodněný strach z pronásledování*

v zemi původu nebo brožba nebezpeční vážné újmy, mohla by v novém řízení o udělení mezinárodní ochrany uspět i její nezletilá dcera.“

Lze tedy uzavřít, že ustanovení § 10a písm. e) zákona o azylu představuje jistý filtr, jehož prostřednictvím je možné propustit do dalšího opakovaného řízení o udělení mezinárodní ochrany již jednou rozhodnutou věc. Jedná se přitom o výjimku, kterou je třeba vykládat restriktivně tak, aby byl respektován jeden ze základních principů rozhodování ve veřejném právu, a sice princip právní jistoty, jehož výrazem je i překážka věci pravomocně rozhodnuté, *tzv. res iudicata*, resp. v daném případě *res administrata*. Při opakovaném podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany je proto nutno důsledně dbát na splnění obou výše uvedených podmínek, které mají na straně jedné garantovat určitou přidanou hodnotu nové žádosti, jež může vést k jinému rozhodnutí než u žádosti předchozí, a na straně druhé zajistit, aby nedocházelo k účelovému podávání opakovaných žádostí tak, jako tomu svědčí skutkové okolnosti projednávané věci.

Stěžovatel totiž ve své nové žádosti o udělení mezinárodní ochrany uvedl v zásadě totožné důvody jako v případě své předchozí žádosti, které rozšířil pouze o nijak blíže nekonkretizované tvrzení ohledně problémů s policií a dále pak o to, že zde žije s českou přítelkyní (družkou). Podle názoru Nejvyššího správního soudu však ani jedna z těchto skutečností nemůže v testu přípustnosti opakované žádosti ve smyslu § 10a písm. e) zákona o azylu obstát.

Co se týče tvrzených problémů s policií, je patrné, že se jedná o takovou skutečnost, kterou mohl uvést již ve své předešlé žádosti, což neučinil. Naopak v protokolu o pohovoru k této žádosti na otázku, jestli měl nějaké potíže s policií nebo státními orgány na Ukrajině, výslovně odpověděl: „*ne, vůbec jsem neměl s nimi žádné problémy.*“ Totéž potvrdil i během jednání před krajským soudem (viz protokol o jednání dne 22. 8. 2008, č. l. 34). V tomto ohledu tedy stěžovatel nejen, že naplnil podmínky podle § 10a písm. e) zákona o azylu, ale rovněž významným způsobem zpochybnil věrohodnost svých vlastních výpovědí o okolnostech, které jej vedly k odchodu ze země původu.

Pokud jde o stěžovatelovo soužití s jeho družkou, která je českou státní občankou, i v případě této skutečnosti je možné konstatovat, že mohla být předmětem zkoumání důvodů pro udělení mezinárodní ochrany. Jakkoli totiž bylo řízení v dané věci zahájeno již v roce 2005, pravomocným rozhodnutím správního orgánu bylo ukončeno až v roce 2006, přesně dne 9. 6., tj. v době, kdy stěžovatel již se svojí družkou žil; tento závěr vyplývá z jeho vlastnoručně psaného vyjádření ze dne 21. 3. 2008, v němž uvedl, že se mu změnil život, když si zde našel kamarádku, jež se před dvěma lety stala jeho družkou, s níž chce zůstat. V zásadě tedy stěžovateli nic nebránilo, aby danou skutečnost uplatnil. I v tomto případě lze tedy konstatovat naplnění podmínek podle § 10a písm. e) zákona o azylu. K dané skutečnosti, z níž stěžovatel dovozuje porušení svého práva na rodinný život chráněného čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod s tím, že mu měla být poskytnuta alespoň doplňková ochrana podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu, však považuje zdejší soud za vhodné doplnit následující.

Předně je nutno poznamenat, že jakkoli není pojem rodinného života Úmluvou definován, je vykládán poměrně extenzivně, vždy však s důrazem na fungující (reálný) rodinný život (srov. např. rozhodnutí Evropské komise pro lidská práva ze dne 15. 10. 1986 ve věci K. proti Spojenému království, stížnost č. 11468/85, dostupné na <http://echr.coe.int>.) Vztahem zakládajícím rodinný život je pak v první řadě vztah manželů v zákonném a skutečném manželství, což není stěžovatelův případ. Ten by případně mohl naplnit pojem soukromého života zahrnujícího do určité míry i širší aspekty života jednotlivce, včetně práva na vytváření a rozvíjení vztahů s dalšími lidskými bytostmi (viz rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 16. 12. 1992 ve věci Niemietz proti Německu, stížnost č. 13710/88, <http://echr.coe.int>.) Ovšem i kdyby v daném případě bylo vůbec možné hovořit o naplnění pojmu rodinného, resp. soukromého života, je třeba si uvědomit, že ustanovení čl. 8 Úmluvy neukládá státu všeobecný závazek respektovat volbu dotčených osob ohledně země jejich společného pobytu, resp. napomáhat rozvíjení vztahů mezi nimi. Při stanovení rozsahu povinností státu je v tomto směru nutno zvážit okolnosti konkrétního případu (viz rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 19. 2. 1996 ve věci Gül proti Švýcarsku, stížnost č. 23218/94, <http://echr.coe.int>.) a v této souvislosti štrasburský soud bere v úvahu mimo jiné i případné extraterritoriální účinky čl. 8 Úmluvy, tedy otázku, do jaké míry je cizinci znemožněn jeho rodinný, případně soukromý život v jeho zemi původu a do jaké míry je přijímající stát právě z tohoto důvodu povinen umožnit mu přenést si svůj rodinný, resp. soukromý život na jeho území, a případně, zda je mu za tímto účelem povinen také udělit doplňkovou ochranu. Z judikatury Evropského soudu pro lidská práva přitom vyplývá, že podmínky pro spuštění extraterritoriálního účinku čl. 8 Úmluvy jsou velmi přísné (srov. rozsudek ze dne 6. 2. 2001 ve věci Bensaid proti Spojenému království, stížnost č. 44599/98).

Ostatně i Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 28. 11. 2008, č. j. 5 Azs 46/2008 - 71 (na www.nssoud.cz), se vyjádřil v tom smyslu, že zásahem do soukromého a rodinného života, který si cizinec na území České republiky vytvořil, by v souvislosti s čl. 8 Úmluvy mohl být zpravidla pouze dlouhodobý zákaz pobytu, který by právě svou délkou mohl dosáhnout intenzity nepřiměřeného zásahu ve smyslu judikatury Evropského soudu pro lidská práva ve Štrasburku. Výjimkou by pak mohl být pouze případ, kdy by nepřiměřeným zásahem do rodinné či osobní vazby byla již pouhá nutnost jeho vycestování. Otázku existence rodinného života ve smyslu čl. 8 Úmluvy je přitom dle Evropského soudu pro lidská práva třeba posuzovat s ohledem na stav v době, kdy zákaz pobytu nabyl právní moci (srov. např. rozsudky ze dne 26. 9. 1997 ve věci El Boujdi proti Francii, stížnost 25613/94, ze dne 13. 2. 2001 ve věci Ezzouhdi proti Francii, stížnost č. 47160/99, ze dne 31. 10. 2002 ve věci Yildiz proti Rakousku, stížnost č. 37295/97, ze dne 15. 7. 2003 ve věci Mokrani proti Francii, stížnost č. 52206/99, a ze dne 28. 6. 2007 ve věci Kaya proti Německu, stížnost č. 31753/02; vše dostupné na <http://echr.coe.int>).

V tomto směru proto nelze aprobovat závěr krajského soudu, který bez dalšího konstatoval, že výkon práva chráněného čl. 8 Úmluvy nelze *en bloc* uskutečňovat prostřednictvím zákona o azylu. Přes tento dílčí nesprávný závěr, který je třeba ve světle výše uvedeného korigovat, je však ve výsledku (co do výroku) rozhodnutí krajského soudu věcně správné, neboť opakovaná žádost stěžovatele o udělení mezinárodní

ochrany byla správně shledána nepřipustnou [§ 10a písm. e) zákona o azylu] a předmětné řízení zastaveno [§ 25 písm. i) zákona o azylu]. Proto nebyl na místě takový postup, po němž volá stěžovatel, tj. zrušení a vrácení věci krajskému soudu k dalšímu řízení, neboť další postup krajského soudu by spočíval jen v tom, že by vydal nový rozsudek se shodným výrokem a pouze částečně jiným odůvodněním. Důvodnost kasační stížnosti by pak fakticky spočívala v tom, že by část odůvodnění rozsudku krajského soudu byla nahrazena závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu; srov. např. rozsudek Nejvyššího správního ze dne 26. 10. 2005, č. j. 2 Afs 23/2005 - 93, publikovaný pod č. 781/2006 Sb. NSS, www.nssoud.cz, rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 1. 2006, č. j. 2 Afs 100/2005 - 106, www.nssoud.cz a v neposlední řadě také usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 4. 2009, č. j. 8 Afs 15/2007 - 75, www.nssoud.cz, v jehož světle je třeba *mutatis mutandis* poznamenat, že důvody, na nichž stojí napadený rozsudek krajského soudu, jsou dostatečným podkladem pro jeho výrok a převažují nad důvody, které neobstály.

Konečně ke stěžovatelem namítané protiústavnosti vyloučení odkladného účinku žaloby proti rozhodnutí o zastavení řízení podle § 25 zákona o azylu Nejvyšší správní soud konstatuje, že ačkoli tato námitka nebyla uplatněna v řízení před krajským soudem, za podstatné – v návaznosti na argumentaci stěžovatele, který dovozuje rozpor s čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (nemožnost účastníka účastnit se jednání a vyjádřit se k důkazům) – považuje to, že v souzené věci stěžovatel možnost účastnit se jednání před soudem měl a také ji využil (viz protokol o jednání dne 22. 8. 2008, č. l. 33 - 35). V důsledku ustanovení § 32 odst. 3 zákona o azylu, jež vylučuje odkladný účinek žaloby proti rozhodnutí o zastavení řízení, tedy nedošlo ke stěžovatelem dovozovanému porušení ústavně zaručeného práva. Za této situace proto není dán důvod obracet se na Ústavní soud s návrhem na zrušení daného právního předpisu v rámci tzv. konkrétní kontroly norem. Tato forma přezkumu norem totiž na rozdíl od tzv. abstraktní kontroly norem předpokládá existenci úzké vazby mezi napadeným rozhodnutím a ustanovením právního předpisu navrženého ke zrušení; ta však v daném případě nebyla shledána, neboť uplatnění citovaného ustanovení zákona o azylu neovlivnilo obsah a účinky napadeného rozsudku, ani se nijak negativně neprojevovalo v právní sféře stěžovatele, jakožto adresáta této normy.

S ohledem na výše uvedené závěry byla kasační stížnost shledána nedůvodnou a Nejvyšší správní soud ji proto podle § 110 odst. 1, věty poslední, s. ř. s. zamítl.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 1, větu první, s. ř. s., dle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatel v soudním řízení úspěch neměl, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení, a správní orgán jako druhý účastník řízení právo na náhradu nákladů řízení neuplatnil a ani ze spisu nevyplývalo, že by mu v souvislosti s řízením o kasační stížnosti vznikly nějaké náklady nad rámec jeho činnosti. Nejvyšší správní soud proto rozhodl o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti za použití § 120 s. ř. s. tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Podle § 35 odst. 8 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s., zástupkyni stěžovatele, která mu byla soudem ustanovena k ochraně jeho práv, hradí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát. V předmětné věci Nejvyšší správní soud ustanovené zástupkyni – Mgr. Bohdaně Novákové – přiznal náhradu nákladů podle ustanovení § 7, § 9 odst. 3 písm. f), § 11 odst. 1 písm. b) a d) a § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů, spočívající v odměně za dva úkony právní služby (převzetí + příprava zastoupení a písemné podání soudu týkající se věci samé) v částce 4200 Kč a v náhradě hotových výdajů v částce 600 Kč, tj. v částce 4800 Kč, zvýšené o daň z přidané hodnoty v sazbě 19 % ve výši 912 Kč, celkem tedy 5712 Kč. Tato částka bude shora jmenované zástupkyni zaplacená z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

P o u ě n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 11. června 2009

JUDr. Radan Malík
předseda senátu